

Krachtlijnen van het internationaal onderwijs- en vormingsbeleid. Eindrapport 2016-2017.

INHOUDSOPGAVE

KRACHTLIJNEN VAN HET INTERNATIONAAL ONDERWIJS- EN VORMINGSBELEID. EINDRAPPORT 2016-2017.	1
EU	4
1 INSTITUTIONELE CONTEXT	4
1.1 HET EUROPEES SEMESTER	4
1.2 DE VOORZITTERSCHAPPEN VAN DE EU	6
1.2.1 Het Slovaaks Voorzitterschap van de EU	6
1.2.2 Het Maltees Voorzitterschap van de EU	6
1.2.3 Het Ests Voorzitterschap van de EU	7
1.3 HET WERKPROGRAMMA 2017 VAN DE EUROPESE COMMISSIE	7
2 ONDERWIJS EN VORMING	8
2.1 VERGADERINGEN VAN DE RAAD VAN ONDERWIJS, JEUGDZAKEN, CULTUUR EN SPORT	8
2.1.1 Raad van 21-22 november 2016	8
2.1.2 Raad van 17 februari 2017	8
2.1.3 Raad van 22-23 mei 2017	9
2.2 ERASMUS+	9
2.2.1 Resolutie van het Europees Parlement	9
2.2.2 Openbare raadpleging	9
2.3 OPVOLGING NIEUWE AGENDA VOOR VAARDIGHEDEN VOOR EEN INCLUSIEF EN COMPETITIEF EUROPA	10
2.3.1 Aanbeveling over nieuwe mogelijkheden voor volwassenen	10
2.3.2 Een nieuw Europass Raamwerk	11
2.3.3 Herziening van het Europees Kwalificatiekader.	11
2.3.4 Herziening van de sleutelcompetenties	12
2.3.5 Blauwdruk voor sectorale samenwerking rond vaardigheden	13
2.3.6 Het volgen van afgestudeerden	13

2.4	CONCLUSIES OVER HET VOORKOMEN VAN RADICALISERING TOT GEWELDDADIG EXTREMISME	14
2.5	INVESTEREN IN DE JONGEREN VAN EUROPA	14
2.5.1	Investeren in de jongeren van Europa	15
2.5.2	Het Europees Solidariteitskorps	16
2.5.3	Onderwijs verbeteren en moderniseren	16
2.5.4	Nieuwe initiatieven op gebied van schoolonderwijs en hoger onderwijs	16
3	RAPPORTEN EN STUDIES	17
3.1	DE ONDERWIJS- EN OPLEIDINGENMONITOR 2016	17
3.2	DE ORGANISATIE VAN DE SCHOOLTIJD IN EUROPA. LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS, 2016-2017	18
3.3	DE ORGANISATIE VAN HET ACADEMIEJAAR IN EUROPA, 2016/2017	18
3.4	DE STRUCTUUR VAN DE EUROPESE ONDERWIJSSYSTEMEN 2016/2017	18
3.5	LEERPLICHTONDERWIJS IN EUROPA 2016/2017	19
3.6	NATIONALE SYSTEMEN VOOR STUDIEGELDEN EN ONDERSTEUNINGSSYSTEMEN IN EUROPEES HOGER ONDERWIJS 2016/2017	19
3.7	SCHOOL EDUCATION GATEWAY	19
3.8	STRUCTURELE INDICATOREN VOOR HET MONITOREN VAN ONDERWIJS- EN OPLEIDINGSSYSTEMEN IN EUROPA 2016 – THEMATISCHE OVERZICHTEN	20
3.9	ONDERSTEUNINGSMECHANISMEN VOOR EVIDENCE-BASED ONDERWIJSBELEID	20
3.10	KEY DATA ON TEACHING LANGUAGES AT SCHOOL IN EUROPE 2017	20
3.11	LERAREN VOORBEREIDEN OP DIVERSITEIT	21
3.12	ONLINE TOOLKIT VOOR HET AANPAKKEN VAN VROEGTIJDIG VERLATEN VAN ONDERWIJS EN OPLEIDING	21
	OESO	22
1	VAARDIGHEDEN	22
1.1	SKILLS SUMMIT 2016: SKILLS STRATEGIES FOR INNOVATION, PRODUCTIVITY AND INCLUSION	22

1.2 VAARDIGHEDEN DOEN ER TOE. VERDERE RESULTATEN VAN DE PIAAC- BEVRAGING	22
2 EDUCATION AT A GLANCE 2016	23
3 PISA	24
UNESCO	25
1 NIEUWE STRATEGIE VOOR TECHNISCH EN BEROEPSONDERWIJS EN – VORMING (TVET) 2016-2021	25
2 GLOBAL EDUCATION MONITORING REPORT	25
TIMSS	26
TRENDS IN INTERNATIONAL MATHEMATICS AND SCIENCE STUDY	26

1 Institutionele context

1.1 Het Europees Semester

Hoewel elk EU-land verantwoordelijk is voor zijn eigen onderwijs- en opleidingsstelsel, speelt de EU een ondersteunende en aanvullende rol bij de verbetering en modernisering van het onderwijs. Dit gebeurt onder meer in het kader van het Europees Semester, een jaarlijkse cyclus van beleidscoördinatie.

Op 22 februari 2017 publiceerde de Europese Commissie een mededeling met daarin de 27 landverslagen met een analyse van de economische situatie van elke land (de economie van Griekenland wordt apart beoordeeld, in het kader van het huidige economische aanpassingsprogramma van dat land). Het landverslag van 13 lidstaten bevat tevens de conclusies van de diepgaande evaluaties van de macro-economische onevenwichtigheden.

De doelstellingen specifiek voor onderwijs en vorming in de Europa 2020-strategie zijn de volgende:

- het aantal voortijdige schoolverlaters terugbrengen tot minder dan 10%
- het percentage mensen dat een diploma hoger onderwijs behaalt, opvoeren tot 40%

Het landenrapport voor België

De gemiddelde resultaten voor België zijn goed. Er zijn twee belangrijke uitdagingen:

- onderwijsongelijkheid
- de dalende trend in het aandeel van toppresteerders

Het aandeel van toppresteerders bij 15-jarigen is nog steeds boven het OESO-gemiddelde, maar hun aandeel daalt aanzienlijk, terwijl het aandeel van laagpresteerders toeneemt.

De prestaties van de leerlingen zijn zeer sterk gelinkt aan hun socio-economische achtergrond, in het bijzonder voor leerlingen met een migrantenachtergrond. De aanpak van die ongelijkheid zal beleidsdomeinoverstijgend moeten zijn.

Het feit dat er een sterke demografische toename is en verwacht wordt, in het bijzonder bij de kansarme groepen, verscherpt het probleem van tekort aan infrastructuur en tekort aan leraren, vooral in de grote steden.

Ten overstaan van de landenspecifieke aanbeveling 2 van 2016 (te maken met hervormingen van beroepsonderwijs en –vorming), werd ‘enige vooruitgang’ geboekt.

Worden vermeld:

- de twee conceptnota's van de Vlaamse Regering over de modernisering van secundair onderwijs en de maatregelen die in navolging hiervan worden genomen in de eerste maanden van 2017, met de bedoeling de implementatie te starten op 1 september 2018;
- het maatschappelijk debat over de eindtermen;

- het 'Pacte pour un Enseignement d'Excellence' van de Franstalige Gemeenschap;
- de onderhandelingen in het loopbaanpact.

Vooruitgang ten overstaan van de onderwijsgerelateerde doelstellingen van Europa 2020:

- Tewerkstellingsgraad (20-64): het doel is 73,2 %. Het percentage is in 2015 67,2 %. Ondanks een positieve trend sinds 2015, blijft het doel van 73,2 % nog buiten bereik.
- Vroegtijdig schoolverlaten: het doel is 9,5 %. Het percentage in 2015 was 10,1 %, onder het EU-gemiddelde, maar boven de nationale doelstelling. Problematisch is de ongelijke verdeling. Het percentage bij jongeren met een migrantenachtergrond is dubbel zo hoog als het gemiddelde. De percentages zijn ook duidelijk hoger in Wallonië (13,1 %) en Brussel (15,8 %) dan in Vlaanderen (7,2 %).
- Diploma hoger onderwijs: het doel is 47 % van de 30-34 jarigen. Het percentage in 2014 was 43,8 %, in 2015 42,7 %. Dat is duidelijk meer dan het EU-gemiddelde, maar toch nog een eind verwijderd van het doel. De genderkloof is veel groter dan in andere EU-landen (48,7 % van de meisjes, 36,7 % van de jongens. De kloof tussen jongeren die in de EU geboren zijn en die niet in de EU geboren zijn, verkleint, maar blijft groot (44,8 % versus 35,6 %).

[De mededeling van de Europese Commissie](#)
[Het landenrapport voor België](#)

De Commissie legde op 22 mei 2017 haar landenspecifieke aanbevelingen 2017 voor, waarin zij haar economische beleidsrichtsnoeren voor individuele lidstaten voor de volgende 12 tot 18 maanden uiteenzet. De economie in de EU en de eurozone blijkt veerkrachtig, maar uitdagingen zoals trage productiviteitsgroei, de erfenissen van de crisis - inclusief aanhoudende ongelijkheid - en onzekerheid grotendeels door externe factoren duren voort. De Commissie roept de lidstaten bijgevolg op om van deze gelegenheid gebruik te maken om de basis van hun economie te versterken door de economische en sociale prioriteiten te implementeren die gemeenschappelijk zijn vastgesteld op Europees niveau: stimulering van investeringen, doorvoering van structurele hervormingen en verantwoord begrotingsbeleid. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de uitdagingen en prioriteiten die voor de eurozone zijn vastgesteld.

Dit zijn de aanbevelingen voor België:

- Zijn begrotingsbeleid voortzetten overeenkomstig de vereisten van het preventieve deel van het stabiliteits- en groeipact, wat neerkomt op een aanzienlijke begrotingsinspanning voor 2018. Wanneer beleidsmaatregelen worden genomen, moet aandacht worden besteed aan
  - het bereiken van een begrotingskoers die zowel bijdraagt aan het versterken van het huidige herstel als aan het waarborgen van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën van België.
  - Overeenstemming bereiken over een afdwingbare verdeling van de begrotingsdoelstellingen over alle overheidsniveaus en voor onafhankelijk begrotingstoezicht zorgen.
  - Versturende belastinguitgaven afschaffen.

- De samenstelling van de overheidsuitgaven verbeteren om ruimte te creëren voor investeringen in infrastructuur, met inbegrip van vervoersinfrastructuur.
- Ervoor zorgen dat de meest achtergestelde groepen, met inbegrip van mensen met een migratieachtergrond, gelijke toegang hebben tot kwaliteitsonderwijs, beroepsopleidingen en de arbeidsmarkt.
- Investeren in op kennis gebaseerd kapitaal bevorderen, met name door maatregelen te nemen om de toepassing van digitale technologieën en de verspreiding van innovatie te verhogen. De concurrentie verhogen op de markten voor professionele diensten en in de detailhandel, en de marktmechanismen in de netwerkindustrieën verbeteren.

[De aanbevelingen](#)

1.2 De Voorzitterschappen van de EU

1.2.1 Het Slovaaks Voorzitterschap van de EU

juli 2016 – december 2016

De 4 grote aandachtspunten van het voorzitterschap zijn

- een economisch sterk Europa
- een moderne eengemaakte markt
- een duurzaam migratie- en asielbeleid
- een mondiaal betrokken Europa

De prioriteiten van het Slowaakse voorzitterschap zijn geënt op 3 onderling verbonden beginselen:

- concrete resultaten boeken
- versnippering tegengaan
- de burger centraal stellen

Op vlak van onderwijs werd aandacht besteed aan talentontwikkeling, verhoogde competitiviteit, sociale inclusie en de persoonlijke ontwikkeling van elk individu. De prioriteiten van het Voorzitterschap op vlak van onderwijs liggen in de lijn van de objectieven van de Nieuwe Agenda voor Vaardigheden voor Europa (zie ook 2.3). Het Voorzitterschap maakte werk van het verbeteren van het volwassenenonderwijs (onderhandelingen over de vaardighedengarantie, zie ook 2.3.1), met onder andere aandacht voor digitale vaardigheden, ondernemersvaardigheden en transversale vaardigheden. Het Voorzitterschap wil ook instrumenten en diensten ontwikkelen om de vergelijkbaarheid van vaardigheden en kwalificaties te verhogen (onderhandelingen over het Europees Kwalificatie Raamwerk). Voorts pakt het Voorzitterschap de modernisering van Hoger Onderwijs en digitale vaardigheden aan.

Het Voorzitterschap formuleerde raadsconclusies die de rol van onderwijs, vorming en jeugdwerk in de kijker zetten bij de preventie van radicalisering en extremisme (zie ook 2.4).

<http://www.eu2016.sk/en>

1.2.2 Het Maltees Voorzitterschap van de EU

januari 2017 – juni 2017

Op vlak van onderwijs focust het voorzitterschap focussen op het realiseren van hoogwaardig onderwijs voor iedereen via 'inclusie in diversiteit', met de nadruk op **inclusiviteit** als essentieel onderdeel van effectieve onderwijsmechanismen (Raadsconclusies, zie ook 2.1.2).

Kwaliteit en relevantie van onderwijs en vorming moet gelinkt worden aan de eisen van de arbeidsmarkt, en gericht zijn op het verstrekken van relevante vaardigheden, attitudes en levenslange waarden nodig om actieve burgers te worden. Onderwijssystemen moeten meer inclusief worden, en streven naar een benadering die rechtvaardig, flexibel, omvattend en gediversifieerd is.

Het voorzitterschap wil ook vooruitgang boeken in de Nieuwe Agenda voor vaardigheden voor Europa, het voorstel voor het Europees Kwalificatieraamwerk voor levenslang leren (zie ook 2.3.3), en een beslissing rond Europass (zie ook 2.3.2).

www.eu2017.mt/en

1.2.3 Het Ests Voorzitterschap van de EU

juli 2017 – december 2017

De prioriteiten op vlak van onderwijs werden voorgesteld op de zitting van de Raad van 22 mei 2017:

- De nieuwe agenda voor vaardigheden;
- Modernisering hoger onderwijs;
- Het initiatief om afgestudeerden te tracken.

1.3 Het werkprogramma 2017 van de Europese Commissie

25 oktober 2016

De Commissie Juncker stelde haar derde jaarlijkse werkprogramma voor: 'Naar een Europa dat ons beschermt, sterker maakt en verdedigt'.

De werkzaamheden van de Commissie zullen gericht zijn op de tien prioriteiten die in de politieke beleidslijnen zijn uitgetekend. 21 nieuwe initiatieven worden voorgesteld. Acties op vlak van onderwijs en vorming situeren zich voornamelijk binnen de eerste prioriteit 'Nieuwe impulsen voor banen, groei en investeringen'. De Commissie zal onder meer een Jongereninitiatief voorstellen. Doel van dit initiatief is alle jongeren ook echt uitzicht te bieden op onderwijs, vorming en een baan. Bij de uitvoering van de Agenda voor Vaardigheden zal prioriteit gegeven worden aan jongeren. In de voorstellen zal het gaan om de modernisering van het onderwijs, het verbeteren van stageplaatsen en een verdere ontwikkeling van de mobiliteit van stagiairs, en jongerenvolgsystemen om bij te houden hoe jongeren het op de arbeidsmarkt doen nadat ze hun hogere of beroepsopleiding hebben afgemaakt.

[Het werkprogramma en de bijlagen](#)

2 Onderwijs en Vorming

2.1 Vergaderingen van de Raad van Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport

2.1.1 Raad van 21-22 november 2016

De Raad nam een resolutie aan over een ‘Nieuwe agenda voor vaardigheden voor een inclusief en competitief Europa’, als antwoord op de mededeling van de Commissie (zie ook 2.3).

De Raad bereikte ook een politiek akkoord over een aanbeveling over nieuwe mogelijkheden voor volwassenen (eerder de ‘vaardighedengarantie’ genoemd (zie ook 2.3.1).

De Raad nam conclusies aan over het voorkomen van radicalisering tot gewelddadig extremisme (zie ook 2.4).

Er was ook een ministerieel debat rond het thema ‘Talent ontwikkelen bij jonge mensen’. De ministers discussieerden welk beleid meest geschikt is om talenten bij jongeren te ontdekken. Talent kan niet aangeleerd worden, maar leerkrachten en onderwijssystemen kunnen er naar streven om het te helpen ontdekken, en om ondersteuning te bieden om talent te ontwikkelen.

[Belangrijkste resultaten van de Raad](#)

2.1.2 Raad van 17 februari 2017

De Raad heeft conclusies aangenomen over Investeren in de jongeren van Europa, met een accent op het Europees Solidariteitskorps. Dit is een antwoord op de mededeling van de Europese Commissie over het jongereninitiatief (zie ook 2.5.2).

De Raad heeft ook conclusies aangenomen over inclusie in diversiteit om te streven naar hoogwaardig onderwijs voor allen, dit als reactie op de mededeling van de Commissie over verbeteren en moderniseren van onderwijs (zie ook 2.5.3).

De Raad debatteerde over de bijdrage die onderwijs en vorming kunnen leveren aan de sociale cohesie en het bevorderen van gemeenschappelijke Europese waarden.

De Commissie bevestigde dat ze in de loop van 2017 specifieke acties zal ondernemen om de lidstaten te ondersteunen bij hun inspanningen om hun onderwijs- en vormingssystemen te hervormen:

- Een geactualiseerde agenda voor de modernisering van hoger onderwijs;
- Een initiatief rond volgen van afgestudeerden (‘graduate tracking’);
- Een agenda om de ontwikkeling van scholen en leraren te ondersteunen;
- Een herziening van de aanbeveling rond sleutelcompetenties voor een leven lang leren;
- Verdere maatregelen om de digitale transformatie in onderwijs te ondersteunen;
- Een kwaliteitsraamwerk voor leerlingenplaatsen.

[Resultaten van de raadszitting](#)

[Raadsconclusies over het Europees Solidariteitskorps](#)

[Raadsconclusies over inclusie in diversiteit](#)

2.1.3 Raad van 22-23 mei 2017

De Raad nam een aanbeveling over het **Europees kwalificatiekader** voor een leven lang leren aan. Doel ervan is de transparantie, de vergelijkbaarheid en de overdraagbaarheid van kwalificaties in heel Europa te verbeteren door een gemeenschappelijk referentiekader voor nationale kwalificatiekaders of -systemen in te stellen. Andere doelstellingen van deze aanbeveling zijn het bevorderen van de modernisering van de onderwijs- en opleidingsstelsels en het vergroten van de inzetbaarheid, de mobiliteit en de sociale integratie van werkenden en lerenden.

De Raad nam nota van de vorderingen met **Europass**, dat mee zal zorgen voor een grotere mobiliteit in Europa door te voorzien in een kader voor het verbeteren van de toegang tot informatie over vaardigheden en kwalificaties voor onderwijs- en werkgelegenheidsdoeleinden.

[Belangrijkste resultaten van de raadszitting](#)

2.2 Erasmus+

2.2.1 Resolutie van het Europees Parlement

2 februari 2017

Het Europees Parlement nam op 2 februari 2017 een resolutie aan, gebaseerd op een analyse van de eerste jaren van Erasmus+, met aanbevelingen tot 2020. Een van de belangrijkste conclusies is dat leerlingen uit het beroepsonderwijs en vroegtijdige schoolverlaters toegang moeten hebben tot het programma. Er wordt ook vastgesteld dat de masterlening door slechts zeer weinig studenten wordt gebruikt, hier is ruimte voor verbetering.

[De resolutie](#)

2.2.2 Openbare raadpleging

Deze openbare raadpleging is bedoeld ter ondersteuning van de tussentijdse evaluatie van Erasmus+, het Europese programma voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport. Deze tussentijdse evaluatie behandelt die activiteiten die in het kader van het Erasmus+-programma zijn gehouden in de periode 2014-2016. Deze openbare raadpleging is ook bedoeld ter ondersteuning van de eindevaluatie van de Europese programma's voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport in de periode 2007-2013,

De standpunten die in deze raadpleging zijn verzameld, zullen worden geanalyseerd en met andere bewijsmaterialen worden gecombineerd in het evaluatieverslag dat voor het einde van 2017 door de Europese Commissie zal worden aangenomen.

De raadpleging liep tot 31 mei 2017.

2.3 Opvolging nieuwe agenda voor vaardigheden voor een inclusief en competitief Europa

Op 10 juni 2016 lanceerde de Europese Commissie een nieuwe omvattende **vaardighedenagenda** voor Europa. De agenda werd gelanceerd tijdens een event in Brussel, op 20 juni, in aanwezigheid van commissaris Thyssen en commissaris Navratscsics.

De bedoeling van de agenda is het verwerven en de erkenning van vaardigheden te verbeteren, van basisvaardigheden tot hogere vaardigheden, en om inzetbaarheid te verhogen. De agenda wil ervoor zorgen dat niemand achterblijft, en dat Europa inzet op die vaardigheden die competitiviteit en innovatie bevorderen. Deze agenda draagt bij tot een van de belangrijkste politieke prioriteiten van de Europese Commissie: 'Een nieuwe impuls voor jobs, groei en investeringen'.

[Persbericht met links naar de mededeling van de Europese Commissie en achtergronddocumenten](#)

De Raad nam op 21 november 2016 een resolutie aan over deze 'Nieuwe agenda voor vaardigheden voor een inclusief en competitief Europa', als antwoord op de mededeling van de Commissie. Volgende aspecten vindt de Raad meest belangrijk:

- Het feit dat onderwijs en vorming mensen niet enkel moet voorbereiden op de arbeidsmarkt, maar ook moet bijdragen tot sociale inclusie en tot de ontwikkeling van geëngageerde en actieve burgers;
- Het belang van excellente leraren en lerarenopleiders;
- Nauwere banden tussen onderwijs en werk;
- Adequate financiering voor acties onder de Vaardighedenagenda.

De resolutie benadrukt ook dat de maatregelen onder de Vaardighedenagenda moeten uitgevoerd worden in coherentie met het Raamwerk voor Onderwijs en Vorming 2020.

[De resolutie](#)

Hieronder informatie over de **dossiers waarin het voorbije werkjaar stappen werden gezet**.

2.3.1 Aanbeveling over nieuwe mogelijkheden voor volwassenen

21 november 2016

De Raad bereikte een politiek akkoord over een aanbeveling over nieuwe mogelijkheden voor volwassenen, in het kader van de door de Commissie voorgestelde 'vaardigheidengarantie'. Doel van de aanbeveling is laaggeschoolde volwassenen de kans te geven om vaardigheden, kennis en competenties te verwerven die van belang zijn voor de arbeidsmarkt en voor een actieve participatie in de samenleving. Kansen op opleiding zullen geïmplementeerd worden via:

- Assessment van vaardigheden;
- Een flexibel vormingsaanbod op maat;
- Validering en erkenning van de verworven vaardigheden en competenties;
- Aanmoedigen van hun certificatie onder de vorm van een kwalificatie;
- Afstemming en partnerschap tussen relevante publieke en private actoren;

- Follow-up en evaluatie.

[De aanbeveling](#)

2.3.2 Een nieuw Europass Raamwerk

4 oktober 2016

De Commissie heeft een voorstel aangenomen om de Europass beschikking te herzien. Europass is een set instrumenten en diensten die de transparantie van vaardigheden en kwalificaties in de EU ondersteunen. Europass werd opgericht door beschikking 2241/2004/EC van het Europese Parlement en de Raad (15 december 2004). De Commissie wil nu die instrumenten vereenvoudigen, aangepast aan het digitaal tijdperk, en een nieuw instrument toevoegen, dat beschikbare data gebruikt om de noden van de arbeidsmarkt en vaardigheden in kaart te brengen en te anticiperen.

Europass is een van de meest gebruikte en gekende hulpmiddelen. Het is de bedoeling dat het nieuwe Europaas raamwerk verder bouwt op deze succesformule, waarbij mensen op een gebruiksvriendelijke manier hun vaardigheden en kwalificaties kunnen identificeren en erover communiceren, in alle EU-talen. Europass omvat onder meer een online tool om een cv te maken, gratis instrumenten voor zelfassessment, informatie op maat over leermogelijkheden doorheen Europa, informatie over erkenning van kwalificaties en informatie over naar welke vaardigheden meest vraag is, en waar. Het nieuwe Europass raamwerk zal verbindingen leggen naar andere EU-instrumenten en diensten (zoals het EURES job portaal).

Doel is de mobiliteit van mensen in Europa te ondersteunen, op vlak van onderwijs, vorming en tewerkstelling.

[Het persbericht](#)

2.3.3 Herziening van het Europees Kwalificatiekader.

Het Europees Kwalificatiekader (European Qualifications Framework for Lifelong Learning of EQF) moet de mobiliteit van studenten en werknemers vergemakkelijken door nationale kwalificaties vergelijkbaar te maken. Daarnaast stimuleert het EQF levenslang leren en versterkt het de transparantie van kwalificaties.

Het Europees Parlement stemde op woensdag 17 mei 2017 een resolutie waarin de lidstaten aangemaand worden om meer te doen voor de uitvoering van het Europees Kwalificatiekader. De tekst is met grote meerderheid aangenomen.

De Raad Onderwijs van 22 mei 2017 nam een aanbeveling aan over de herziening van het EQF om ervoor te zorgen dat het up-to-date blijft.

[Resolutie van het Europees Parlement](#)

[Voorstel voor aanbeveling van de Raad](#)

2.3.4 Herziening van de sleutelcompetenties

In de Nieuwe Agenda voor Vaardigheden kondigde de Europese Commissie onder meer een herziening aan van het [Europees Kader voor Sleutelcompetenties](#) uit 2006.

De Commissie heeft in dit kader al twee specifieke raamwerken ontwikkeld: voor [digitale vaardigheden](#) en [ondernemerschapsvaardigheden](#). Intussen werd op de vergadering van de ET2020 werkgroep Digital Skills en Competences van de Europese Commissie de draft versie voorgesteld van een raamwerk met een overzicht van digitale competenties voor leraren DigCompEdu. Op basis van DigCompEdu wordt ook een elektronisch zelf-evaluatie tool ontwikkeld voor leraren (SELFIE).

De acht sleutelcompetenties:

- Communicatie in de moedertaal;
- Communicatie in vreemde talen;
- Wiskundige competentie en basiscompetentie op vlak van exacte wetenschappen en technologie;
- Digitale competenties;
- Leercompetenties;
- Sociale en civieke competenties;
- Ontwikkeling van initiatief en ondernemerschap;
- Cultureel bewustzijn en culturele expressie.

Op 15 februari 2017 publiceerde de Commissie de **roadmap** voor deze herziening. Het is de bedoeling dat de Commissie in het laatste kwartaal van 2017 een voorstel doet. Bij de herziening zal aandacht zijn voor de compatibiliteit met andere internationale kaders (Raad van Europa, OESO, UNESCO) en met de bestaande Europese competentiekaders (DigComp voor digitale vaardigheden en EntreComp voor ondernemerschapsvaardigheden), voor ondersteuning van leerkrachten die het kader in de praktijk moeten omzetten, voor uitwisseling van goede praktijken, en voor het ontwikkelen van bijkomende competentiekaders en beoordelingsinstrumenten naar model van DigComp en EntreComp.

Doelen van de herziening:

- Definities herzien (in relatie tot nieuwe ontwikkelingen sinds 2006 als migratie, radicalisering, digitale communicatie, groter belang van STEM, sociale netwerken, ecologische en duurzame ontwikkeling);
- Problemen in het gebruik aanpakken (good practices tonen);
- Een basis voor de ontwikkeling van beoordelingsinstrumenten voorzien.

De Europese Commissie organiseerde een **openbare raadpleging** gedurende 12 weken. Deadline: 19 mei 2017. Daarnaast organiseerde de Europese Commissie ook stakeholderoverleg en informele raadplegingen met experts.

De vragen in de consultatie hebben betrekking op:

- De sterktes en zwaktes van het huidige raamwerk;

- De definities van de competenties;
- De mate waarin het raamwerk de Europese waarden reflecteert (zoals menselijke waardigheid, democratie, gelijkheid, ...)
- De nood aan meer transversale thema's in het raamwerk (zoals kritisch denken, probleemoplossend vermogen, ...)
- Het toekomstige gebruik van het raamwerk (uitdagingen; nodige maatregelen, ...)

Deelnemers mogen ook een 'position paper' insturen van maximaal twee A4's. Ook de Vlor stuurde een [standpunt](#) in.

[De roadmap](#)

[De raadpleging](#), met link naar een inleiding tot de raadpleging en een raadplegingsstrategie.

2.3.5 Blauwdruk voor sectorale samenwerking rond vaardigheden

10 februari 2017

De Europese Commissie heeft de Blauwdruk voor Sectorale samenwerking gepubliceerd. In een eerste fase wordt er op 6 sectoren gefocust: de automobielsector, defensie, maritieme technologie, ruimtevaart, textiel en toerisme. In een latere fase komen andere sectoren aan bod (bv. bouw, staal, gezondheid, groene technologie en hernieuwbare energie).

De blauwdruk voor sectorale samenwerking moet de beschikbare vaardigheden in specifieke sectoren beter afstemmen op de noden van de arbeidsmarkt. Sectorale partnerschappen, gefinancierd via bestaande EU-fondsen, moeten die behoeften in kaart brengen en oplossingen bedenken. Dit gebeurt, per sector, in drie stappen:

- Is de sector klaar voor een EU-breed partnerschap voor vaardigheden? Tekorten aan vaardigheden in de sector worden geïdentificeerd, de groeistrategie wordt bekeken, en de link met de EU-beleidsprioriteiten. Deze fase wordt uitgevoerd door de Commissie samen met sociale partners en stakeholders. Op basis van het resultaat wordt beslist of er verder wordt gegaan naar de volgende stap.
- De lancering van duurzame sectorale partnerschappen. Met de steun van de Commissie ontwikkelt elk partnerschap een vaardighedenstrategie, met definiëren van prioriteiten voor actie en concrete oplossingen. Voor de financiering van deze fase komt er een specifieke projectoproep, onder de Erasmus+ Sector Skills Alliances (4 miljoen euro per sector voor vier jaar).
- Uitrol op nationaal en regionaal niveau, voortbouwend op de resultaten op EU-niveau. Financiering op nationaal en regionaal niveau.

[The blueprint](#)

2.3.6 Het volgen van afgestudeerden

28 februari 2017

De Europese Commissie publiceerde een roadmap voor een gecoördineerde aanpak voor het volgen van afgestudeerden (graduate tracking). Voor het tweede kwart van 2017 wordt een voorstel voor een aanbeveling van de Raad gepland (zie ook 2.5.4.2).

Ook dit initiatief is onderdeel van de Nieuwe Agenda voor Vaardigheden. Het doel is om richtlijnen op te stellen over hoe afgestudeerden te volgen, om zo tewerkstelling te bevorderen. Lidstaten worden uitgenodigd om zoveel mogelijk data ter beschikking te stellen.

[De roadmap](#)

2.4 Conclusies over het voorkomen van radicalisering tot gewelddadig extremisme

21 november 2016

De Raad nam conclusies aan over het voorkomen van radicalisering tot gewelddadig extremisme, in het licht van de eerste verjaardag van de terroristische aanslagen in Parijs.

De conclusies onderstrepen de noodzaak om bestaande gewelddadig-extremistische ideologieën te doorprikken en te bestrijden, om er een tegengewicht voor te ontwikkelen in de vorm van aantrekkelijke niet-gewelddadige alternatieven, en om ouders, broers en zussen, vrienden, jeugdwerkers en anderen te ondersteunen in hun contacten met jongeren die dreigen te radicaliseren. Onderwijs en vorming zijn krachtige middelen om gemeenschappelijke waarden te promoten. Leraren en opvoeders dienen beter getraind en uitgerust te zijn om om te gaan met diversiteit en met de noden van alle lerenden.

[De conclusies](#)

Op 19 mei 2017 lanceerde de Europese Commissie een openbare raadpleging over de aanbeveling over 'Promoting social inclusion and shared values through formal and non-formal learning'. Alle stakeholders, individuen zowel als organisaties, kunnen reageren via de online vragenlijst voor 11 augustus 2017. Zij kunnen ook een standpunt insturen van maximaal 1000 woorden, als antwoord op de vraag 'What could the EU do to help Member States ensure that their education and training systems, and in particular the learning environments, help people understand and take ownership of shared EU values and promote fair and inclusive societies?'

[De raadpleging en bijhorende documenten](#)

Vanaf 15 juni 2017 zullen de documenten in alle talen van de EU beschikbaar zijn.

2.5 Investeren in de jongeren van Europa

Mededeling van de Europese Commissie, 7 december 2017

In zijn Staat van de Unie van 14 september 2016, kondigde president Juncker aan een prioriteit te maken van investeren in de jongeren van Europa. De Commissie stelt nieuwe inspanningen voor om jongeren te ondersteunen. De EU bereikte overeenstemming over het stappenplan van Bratislava, dat er meer EU-steun moet komen voor lidstaten bij de bestrijding van jeugdwerkloosheid. In deze mededeling worden stappen voorgesteld om effectiever in jonge mensen te investeren, met als doel hen te helpen kansen te benutten, goed in de maatschappij

te integreren, actieve burgers te worden en een geslaagde carrière op te bouwen. Als onderdeel van dit pakket lanceert de Commissie ook het Solidariteitskorps en stelt zij een mededeling voor inzake de verbetering en modernisering van het onderwijs. De drie documenten werden gelijktijdig gepubliceerd, op 7 december 2016.

Als antwoord op dit pakket van de Commissie nam de Raad van 17 februari 2017 conclusies aan over investeren in de jongeren van Europa, met focus op het Europees Solidariteitskorps en conclusies over inclusie in diversiteit om te streven naar kwaliteitsvol onderwijs voor allen (zie ook 2.5).

2.5.1 Investeren in de jongeren van Europa

In de mededeling worden drie beleidslijnen uitgewerkt, met telkens een opsomming van EU-maatregelen

- de jeugdwerkloosheid aanpakken;
- investeren in vaardigheden, competenties en de integratie op de arbeidsmarkt. Hier ligt de nadruk op het belang van beroepsonderwijsstelsels van hoge kwaliteit (voorbeelden van EU-maatregelen: de nieuwe vaardighedenagenda voor Europa, de Europese Alliantie voor leerlingplaatsen (sinds 2013), de eerste week van de beroepsvaardigheden in december 2016);
- Het aanbieden van grensoverschrijdende mogelijkheden en bevorderen van de participatie van jongeren.

De Commissie benadrukt dat er op basis van de volgende drie actiepunten vooruitgang moet worden geboekt:

- Betere kansen voor het vinden van een baan, via
  - het Europees Semester;
  - de uitrol van de jongerengarantie;
  - meer middelen voor de uitvoering van het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief.
- Betere kansen dankzij onderwijs en opleiding via onder meer concrete moderniseringsmaatregelen in 2017:
  - bijgewerkte agenda voor de modernisering van hoger onderwijs;
  - initiatief voor het volgen van afgestudeerden;
  - een agenda ter ondersteuning van de ontwikkeling van scholen en docenten;
  - een herziening van de aanbeveling inzake sleutelcompetenties voor een leven lang leren;
  - verder begeleidende maatregelen ter ondersteuning van de digitale transformatie in het onderwijs;
  - een voorstel van de Commissie voor een kwaliteitskader voor leerlingplaatsen;
  - ErasmusPro, een nieuwe specifieke mobiliteitsactiviteit gericht op mobiliteit van lange duur (6-12 maanden) binnen het bestaande Erasmus+ programma, om stages in het buitenland te ondersteunen.
- Betere kansen voor solidariteit, leermobiliteit en participatie, via onder meer
  - een verhoging van het budget voor Erasmus+;
  - de oprichting van een Europees Solidariteitskorps;

- de herziening van de Europese Jeugdstrategie post 2018.

[De mededeling van de Europese Commissie](#)

2.5.2 Het Europees Solidariteitskorps

Het Solidariteitskorps heeft als voornaamste doel dat jongeren meer participeren in een breed scala van solidariteitsacties. Die participatie kan de vorm hebben van vrijwilligerswerk of een baan, stage of leerlingplaats bij een ngo, een lokale overheid of een particuliere onderneming die zich bezighoudt met moeilijke situaties in de EU.

Het Korps zal jongeren ondersteunen tussen 17 en 30 jaar. Het gaat om activiteiten tussen twee en twaalf maand in een ander land. Zowel voor vrijwilligerswerk als voor een baan, zullen de jongeren een certificaat ontvangen met een gedetailleerde beschrijving van wat ze gedaan hebben. De Commissie zal evaluatie en validering van de verworven vaardigheden promoten.

Jongeren kunnen registreren via europa.eu/solidarity-corps. Training en online taalondersteuning zijn beschikbaar. Deelnemende organisaties zullen een charter moeten ondertekenen. Ze zullen kunnen kandideren voor projectsubsiëring (Erasmus+, Europe for Citizens, Employment and Social Innovation Programme, ...). Het is de bedoeling dat, in een volgende fase, het solidariteitskorps wordt gefinancierd via een eigen budgetlijn, met een afzonderlijke wettelijke basis, die zal worden voorgesteld in de lente van 2017.

[De mededeling van de Europese Commissie](#)

2.5.3 Onderwijs verbeteren en moderniseren

In de mededeling wordt gesteld dat de onderwijs- en opleidingsstelsel in Europa goede resultaten halen, maar dat er nog knelpunten blijven. Een van die uitdagingen is dat kwalitatief onderwijs een realiteit moet zijn voor alle studenten. Blijkt ook dat schoolstelsels moeite hebben om voldoende kerncompetenties aan te bieden, zoals digitale en ondernemersvaardigheden of sociale en burgerschapscompetenties. Ook is het zo dat de efficiëntie waarmee lidstaten hun middelen in onderwijs gebruiken, erg uiteenloopt.

De mededeling bevat een aantal acties die de Commissie zal opnemen ter ondersteuning van de lidstaten, waaronder ook een aantal acties uit de Nieuwe Agenda voor Vaardigheden (de herziening van de sleutelcompetenties voor een leven lang leren; de coalitie voor digitale vaardigheden en banen).

[De mededeling van de Europese Commissie](#)

2.5.4 Nieuwe initiatieven op gebied van schoolonderwijs en hoger onderwijs

30 mei 2017

In opvolging van deze beleidslijn binnen het initiatief 'Investeren in de jongeren van Europa' zoals hierboven omschreven, kwam de Europese Commissie op 30 mei 2017 met nieuwe initiatieven op gebied van schoolonderwijs en hoger onderwijs, waaronder ook een voorstel voor het volgen van afgestudeerden (zie ook 2.3.6).

2.5.4.1 Een goede start in het leven dankzij ontwikkeling van scholen en uitstekend onderwijs

Wat scholen betreft komen uit de gegevens van de lidstaten drie gebieden naar voor waarop actie is vereist, en EU-steun ertoe kan bijdragen belangrijke uitdagingen aan te gaan:

- Verbeteren van de kwaliteit en inclusiviteit van scholen;
- Ondersteunen van de uitmuntendheid van leerkrachten en van leidinggevendenden van scholen;
- Verbeteren van het beheer van schoolonderwijsstelsels.

Mededeling van de Commissie: [Een goede start in het leven dankzij ontwikkeling van scholen en uitstekend onderwijs](#) en bijhorend [staff working document](#).

2.5.4.2 Een nieuwe EU-agenda voor het hoger onderwijs

De vernieuwde hogeronderwijsstrategie bouwt voort op de moderniseringsagenda van 2011, voor vier kerngebieden:

- Waarborgen dat afgestudeerden beschikken over de vaardigheden waaraan zij en de moderne economie behoefte hebben;
- Opbouwen van stelsels voor inclusief hoger onderwijs;
- Ervoor zorgen dat de hoger onderwijs instellingen bijdragen aan innovatie;
- Ondersteuning van de instellingen en overheden zodat zij optimaal gebruik kunnen maken van de personele en financiële middelen.

[Mededeling over een nieuwe EU-agenda voor het hoger onderwijs](#)

[Voorstel voor een aanbeveling van de Raad over het volgen van afgestudeerden](#)

3 Rapporten en studies

3.1 De onderwijs- en opleidingenmonitor 2016

7 november 2016

De onderwijs- en opleidingenmonitor brengt elk jaar de ontwikkeling van de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels in kaart. Hij draagt bij tot de onderwijs- en opleidingsdoelstellingen van de Europa 2020-strategie en tot het Europees Semester.

De monitor is gebaseerd op een groot aantal bronnen, onder meer Eurostat, onderzoeken van de OESO, analyses door Eurydice, kwantitatieve analyses van enquête-datasets en academische netwerken.

De monitor bestaat uit twee delen. Het eerste deel biedt een overzicht van de stand van zaken op vlak van onderwijs en opleiding doorheen Europa; het tweede deel is een reeks van 28 individuele landenrapporten, een voor elke EU-Lidstaat.

Blijkt dat er voor de meeste doelstellingen vooruitgang werd geboekt; anderzijds blijft het nodig dat de Lidstaten hun onderwijs- en opleidingsstelsels meer relevant en meer inclusief maken, in het bijzonder wanneer het gaat om de integratie van vluchtelingen en nieuwkomers. De uitdaging

is dubbel: adequate financiering verzekeren, en onderwijs van hoge kwaliteit bieden aan jongeren van alle achtergronden.

Dit zijn de cijfers voor België ten overstaan van de doelstellingen van ET 2020:

- Vroegtijdige verlaters van onderwijs en opleiding (18–24 jaar): 12 % in 2012; 10,1 % in 2015;
- Afgestudeerden met tertiair opleidingsniveau (30–34 jaar): 43,9 % in 2012; 42,7 % in 2015;
- Opvang en onderwijs voor jonge kinderen (vanaf 4 jaar tot de schoolplichtige leeftijd): 98,1 % in 2011; 98,1 % in 2014;
- Arbeidsparticipatie van pas afgestudeerden (20–34 jaar): 80,9 % in 2012; 79,5 % in 2015;
- Deelname van volwassenen aan een leven lang leren (25–64 jaar): 6,9 % in 2012; 6,9 % in 2015.

[De monitor 2016](#)

[Achtergrondrapport Eurydice](#)

De monitor 2017 wordt al in oktober verwacht.

3.2 De organisatie van de schooltijd in Europa. Lager en Secundair Onderwijs, 2016-2017

Eurydice, 7 september 2016

De schoolkalender bevat nationale gegevens over de start en einde van het schooljaar, de schoolvakanties en het aantal schooldagen. Informatie is beschikbaar voor 37 landen.

[De kalender](#)

3.3 De organisatie van het academiejaar in Europa, 2016/2017

Eurydice, 7 september 2016

Deze academische kalender bevat gegevens over hoe het academiejaar is gestructureerd, en belicht verschillen tussen universitaire en niet-universitaire programma's. Informatie is beschikbaar voor 37 landen.

[De kalender](#)

3.4 De structuur van de Europese onderwijssystemen 2016/2017

Eurydice, 29 september 2016

In schematische diagrammen wordt informatie verstrekt over de structuur van onderwijs in Europa, van voorschools tot hoger onderwijs.

[Het rapport](#)

3.5 Leerplichtonderwijs in Europa 2016/2017

Eurydice, 29 september 2016

Deze publicatie focust op de duur van leerplichtonderwijs in Europa, met aandacht voor de leeftijd waarop ingestapt wordt en de minimale leeftijd waarop kan worden uitgestapt, rekening houdend met het onderscheid tussen voltijds en deeltijds leerplichtonderwijs.

[Het rapport](#)

3.6 Nationale systemen voor studiegelden en ondersteuningssystemen in Europees Hoger Onderwijs 2016/2017

Eurydice, 26 oktober 2016

Wanneer studenten de stap zetten naar hoger onderwijs, is de kostprijs, en de mogelijkheid om ondersteuning te ontvangen, een belangrijk en keuzebepalend element. Vooral in een Europa waar mensen in andere landen gaan studeren, is het belangrijk betrouwbare informatie te hebben over die kostprijs.

In het rapport staan zowel algemene informatie over de kost van hoger onderwijs, als meer gedetailleerde informatie per land. Er is een overzicht van de inschrijvingsgelden, van welke studenten moeten betalen en welke (deels) niet, van de mogelijke ondersteunende maatregelen (beurzen, leningen), belastingvoordelen, ...

[Het rapport](#)

3.7 School Education Gateway

19 oktober 2016

Op 19 oktober werd de 'School Education Gateway' gelanceerd. Tijdens het evenement werden de mogelijkheden die het platform biedt geïllustreerd, en de links met het huidige Europees onderwijsbeleid en Erasmus+.

De School Education Gateway, gepresenteerd in 23 Europese talen, biedt één enkel toegangspunt voor leerkrachten, schoolleiders, beleidsmakers, experts en andere professionals op het gebied van onderwijs. Het portaal omvat:

- Een nieuwsrubriek, met korte nieuwsartikelen, een kalender met evenementen en een verzameling goede praktijken voortgekomen uit Europese projecten en klaslokalen.
- Mening en ideeën van Europese experts over onderwijs aangeboden in artikelen en interviews.
- Publicaties om geïnformeerd te blijven, kant-en-klare tutorials en lesmateriaal.
- Themapagina's voor elk van de zes kernprioriteiten van de Europese Unie op het gebied van onderwijs: Basisvaardigheden; Burgerschap; Voor- en vroegschoolse educatie; Taalonderwijs; Voortijdig schoolverlaten aanpakken; en Leerkrachten en Onderwijs.
- Teacher Academy, een centrale cursuscatalogus met informatie over cursussen ter plaatse en onder werktijd door onafhankelijke cursusaanbieders, de gratis online cursussen van

School Education Gateway en een verscheidenheid aan lesmaterialen ontwikkeld door eTwinning leerkrachten, instituten uit de Europese Unie en projecten gefinancierd door de Europese Unie.

- Erasmus+ mogelijkheden.

De School Education Gateway wordt gefinancierd door Erasmus+. Het wordt geleid door het Directoraat-Generaal voor Onderwijs en cultuur van de Europese Commissie door European Schoolnet, een internationaal partnerschap van 31 Europese ministeries van Onderwijs die onderwijs voor scholen, leerkrachten en leerlingen door heel Europa ontwikkelen.

<http://www.schooleducationgateway.eu/nl/pub/index.htm>

3.8 Structurele indicatoren voor het monitoren van onderwijs- en opleidingssystemen in Europa 2016 – thematische overzichten

Eurydice, 16 februari 2017

De publicaties onderzoeken de staat van onderwijsstructuren, onderwijsbeleid, onderwijshervormingen in vijf domeinen:

- Onderwijs en opvang voor jonge kinderen;
- Basisvaardigheden;
- Vroegtijdig schoolverlaten;
- Hoger onderwijs;
- Employability van afgestudeerden.

Elk thematisch overzicht is gebaseerd op een hoofdstuk van het eerdere Eurydice rapport over structurele indicatoren voor het monitoren van onderwijs- en opleidingssystemen in Europa.

[Het rapport over structurele indicatoren](#)

[De thematische overzichten](#)

3.9 Ondersteuningsmechanismen voor evidence-based onderwijsbeleid

Eurydice, 26 januari 2017

In deze publicatie wordt bekeken welke soorten evidence gebruikt worden bij het maken van onderwijsbeleid. Hoe gaan EU-landen elk op hun manier om met evidence? Dit rapport wil een eerste poging zijn tot mapping in een zeer complex domein. Het bevat ook specifieke voorbeelden van het aanwenden van evidence voor onderwijsbeleid in elk land. Voor Vlaanderen wordt de Vlor genoemd, met de melding dat de Vlor niet verplicht is zijn adviezen op evidence te baseren.

[Het rapport](#)

3.10 Key data on teaching languages at school in Europe 2017

Eurydice, 18 mei 2017

Het rapport biedt een overzicht over de belangrijkste beleidslijnen in verband met het onderwijzen en leren van talen in 42 Europese onderwijsystemen. De belangrijkste focus ligt op vreemde talen, maar er is ook wat informatie over klassieke talen en regionale en/of minderheidstalen in het curriculum, en over ondersteuningsmaatregelen voor anderstalige nieuwkomers.

[Het rapport](#)

3.11 Leraren voorbereiden op diversiteit

10 mei 2017, studie van PPMI Litouwen voor Europese Commissie, DG EAC

Hoewel de diversiteit in de Europese samenlevingen geen nieuw fenomeen is, verandert de aard ervan snel. Europa wordt steeds diverser door intra-Europese mobiliteit, internationale migratie en globalisering. Deze maatschappelijke veranderingen hebben invloed op het educatieve landschap en de organisatie, en creëren nieuwe kansen en uitdagingen voor scholen en andere onderwijsinstellingen. Uit recente studies blijkt dat onverdraagzaamheid en sociale uitsluiting zowel in scholen als in de maatschappij stijgen. Het toenemende aantal vluchtelingen, asielzoekers en migrerende kinderen die binnenkomen in Europa legt specifieke eisen aan scholen en docenten. Deze verschijnselen zetten leerkrachten er toe aan leerkrachten om hun dagelijkse praktijken en strategieën opnieuw te overwegen om aan de leerbehoeften van deze leerlingen te voldoen.

Wat het initiële lerarenopleiding betreft, legt het onderzoek uit hoe diversiteit in de curricula is geïntegreerd, op basis van voorbeelden uit de mapping en case studies. Het presenteert een analyse van de ondersteunende maatregelen en initiatieven die effectief kunnen helpen studenten voor te bereiden op het omgaan met diversiteitskwesties.

De studie concludeert met een kwalitatieve analyse van beleid en initiatieven, evenals een reeks aanbevelingen.

[De studie](#)

3.12 Online toolkit voor het aanpakken van vroegtijdig verlaten van onderwijs en opleiding

Cedefop, 30 mei 2017

Een nieuw online toolkit voor het aanpakken van vroegtijdig verlaten van onderwijs en opleiding is gelanceerd door Cedefop. De toolkit biedt praktische begeleiding, tips, goede praktijken en hulpmiddelen om beleidsmakers en opleidingsverstrekkers bij te staan. Het is geïnspireerd op succesvolle VET-praktijken die jonge mensen helpen om ten minste een hogere secundaire kwalificatie te behalen.

[De toolkit](#)

1 Vaardigheden

1.1 Skills summit 2016: Skills strategies for innovation, productivity and inclusion

Bergen, 29-30 juni 2016

Ministers en regeringsvertegenwoordigers uit 15 landen kwamen samen in Bergen in Noorwegen voor de 'Skills Summit 2016'. Ze vertegenwoordigden een brede waaier portfolio's: onderwijs, werkgelegenheid, handel, economie, lokale besturen. Ze kwamen samen met de bedoeling een pad uit te stippelen tot 2025.

Ze erkennen de noodzaak om een 'whole-of-government' benadering toe te passen voor een vaardighedenbeleid. Een brede waaier van factoren hebben immers een invloed op vaardigheden, en de verantwoordelijkheid is breed gespreid over verschillende ministeries en niveaus van beleid. Dit besef groeit, maar in de praktijk is er nog te weinig sprake van samenwerking over de ministeries en beleidsdomeinen heen. Samenwerking met sociale partners en andere stakeholders is even cruciaal.

Blijkt dat de 15 landen, ondanks hun verscheidenheid, te maken hebben met gelijkaardige, blijvende uitdagingen. Meer internationale samenwerking op vlak van vaardighedenbeleid is dus aangewezen. OESO secretaris-generaal Angel Gurría kondigde de lancering aan van een OESO 'Centre for Skills'. Dit centrum zal landen ondersteuning bieden bij het ontwikkelen en implementeren van beter vaardighedenbeleid.

<https://skillssummit2016.no>

1.2 Vaardigheden doen er toe. Verdere resultaten van de PIAAC-bevraging

28 juni 2016

De OESO heeft de vaardigheden getest van meer dan 50.000 16 tot 65 jarigen in Chili, Griekenland, Indonesië (Jakarta), Israël, Litouwen, Nieuw Zeeland, Singapore, Slovenië en Turkije. PIAAC onderzoekt de taalkundige en numerieke vaardigheden die essentieel zijn voor een volwaardige deelname aan de maatschappij alsook de vaardigheden noodzakelijk om mee te draaien in een technologierijke omgeving en op de arbeidsmarkt. Dit onderzoek bouwt voort op de bevraging van 2013, waarbij de vaardigheden van 150.000 volwassenen in 24 landen werden getest.

Er is duidelijk bewijs dat het ontwikkelen en gebruiken van vaardigheden de kwaliteit van het leven verhoogt, de kansen op de arbeidsmarkt vergroot en economische groei stimuleert. Er was een duidelijk verband tussen de resultaten van een land voor PIAAC en voor PISA (15-jarigen).

De bevraging toont ook aan dat ontwikkelen en behouden van vaardigheden een leven lang, wordt beïnvloed door deelname aan werk en opleiding. Kwaliteitsvolle loopbaanbegeleidingsdiensten, samen met actuele informatie over arbeidsmarktvooruitzichten, zijn nodig, samen met effectieve actieve arbeidsmarktmaatregelen, zoals begeleiding, hulp bij het zoeken naar een job en tijdelijke bijdragen voor wie laaggeschoolde jongeren tewerkstelt.

Het [rapport](#) bevat gedetailleerde resultaten voor de negen landen.

2 Education at a glance 2016

15 september 2016

Het onderwijsrapport van de OESO, "Education at a glance" verschijnt jaarlijks en vergelijkt verschillende data inzake onderwijs van 37 geïndustrialiseerde landen. Het rapport is al 25 jaar een belangrijke referentiebron voor onderwijs.

Het rapport bevat onder meer informatie over de resultaten van onderwijsinstellingen; de impact van leren; het financieel en menselijk kapitaal dat wordt geïnvesteerd in onderwijs; toegang, deelname en progressie in onderwijs; de leeromgeving en de organisatie van scholen. Dit jaar werden twee nieuwe indicatoren geïntroduceerd:

- Een indicator over de succesratio van hoger onderwijsstudenten;
- Een indicator overs schoolleiders.

Verder bevat de publicatie data over trends op vlak van salarissen van leraren, uitgaven voor onderwijs, klasgrootte, NEET's (not in education, training, employment), genderevenwicht, profiel van studenten beroepsonderwijs, ...)

Blijkt dat kwaliteitsvol onderwijs een prioriteit blijft, en dat er inderdaad vooruitgang wordt geboekt, maar dat sommige groepen blijven achterop hinken. 1 op 6 25-34 jarigen in de OESO heeft geen diploma secundair onderwijs. In de EU hebben jongeren die secundair onderwijs voortijdig verlieten, een kans op werkloosheid van 21,2 %, in vergelijking met 8 % voor diegenen die hoger onderwijs afmaakten. In een wereld die snel verandert, en veeleisend is, betalen individuen, families en de maatschappij in het algemeen een hoge prijs voor het tekort aan hogere vaardigheden. Bovendien is er nog veel genderongelijkheid. En in veel landen lopen migranten achterop in onderwijs, op alle niveau.

Education at a glance probeert ook een antwoord te bieden op deze uitdagingen, en identificeert domeinen waarbinnen investeringen beter gericht zouden moeten zijn, om efficiëntie, gelijkheid en kwaliteit te verhogen:

- Investerings in het verkleinen van de klasgrootte zouden beter gaan naar het rekruteren en betalen van kwaliteitsleraren;
- Schoolleiders moeten beter ondersteund worden;
- Jongere volwassenen moeten aangetrokken worden tot het beroep van leraar;
- Er moet toegang zijn tot kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen, in het bijzonder voor kansarme leerlingen.

Voor het eerst is er ook een link tussen Education at a Glance, en vooruitgang ten overstaan van Sustainable Development Goal 4. De resultaten zijn onrustwekkend.

[Education at a glance 2016](#)

3 PISA

Programme for International Student Assessment (PISA) is een internationaal vergelijkend onderzoek op initiatief van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

PISA test **15-jarigen** op hun **leesvaardigheid, wiskundige geletterdheid en wetenschappelijke geletterdheid**, ongeacht waar ze zich bevinden in het onderwijssysteem. Naast een test krijgen de leerlingen ook een vragenlijst. De schooldirectie vult ook een vragenlijst in.

PISA vond voor het eerst plaats in 2000 en wordt sindsdien driejaarlijks afgenomen. Per cyclus staat 1 domein extra in de kijker en komen de andere 2 domeinen in beperktere mate aan bod. Naast de kerndomeinen heeft PISA intussen ook heel wat optionele componenten. Wetenschappelijke geletterdheid is het hoofddomein van PISA 2015.

[Resultaten voor Vlaanderen](#)

[Resultaten internationaal](#)

PISA-resultaten voor welbevinden van leerlingen

19 april 2017

PISA onderzoekt niet alleen wat de leerlingen weten op vlak van wetenschap, lezen en wiskunde, maar wat ze kunnen doen met wat ze weten. Zo ook in PISA 2015 Resultaten (Volume III): Welbevinden van studenten. Er werd gewerkt met een uitgebreide reeks van indicatoren voor welbevinden van adolescenten; negatieve aspecten (bijv. angst, lage prestatie) komen aan bod, net als positieve impulsen die een gezonde ontwikkeling bevorderen (bijv. interesse, betrokkenheid, motivatie). Ook werd er gekeken hoe ze hun tijd buiten school doorbrengen, en hoe hun relaties zijn met ouders, leraren en medeleerlingen.

[De publicatie, en de presentatie met de belangrijkste bevindingen](#)

PISA-resultaten voor financiële geletterdheid

24 mei 2017

PISA 2015 Resultaten Volume IV zoemt in op de ervaring en kennis van 15-jarigen op vlak van financiële middelen, en biedt een beeld van hoe ze hun opgedane kennis en vaardigheden kunnen toepassen in levensreële situaties. Dit onderzoek is er gekomen omdat jongeren in de maatschappij vaker consumenten zijn van financiële diensten en dus financiële beslissingen moeten nemen. Financiële geletterdheid wordt dus als een essentiële vaardigheid beschouwd.

[De publicatie, en een presentatie met de belangrijkste bevindingen](#)

1 Nieuwe strategie voor Technisch en Beroepsonderwijs en – vorming (TVET) 2016-2021

12 april 2016

De strategie sluit aan bij de strategische ontwikkelingsdoelstelling 4 'Inclusief en billijk kwaliteitsonderwijs waarborgen en kansen voor levenslang leren voor iedereen bevorderen'. De strategie heeft de bedoeling de inspanningen van de lidstaten ter verbetering van de relevantie van hun TVET-systemen te ondersteunen en alle jongeren en volwassenen uit te rusten met de vaardigheden die nodig zijn voor werkgelegenheid, fatsoenlijk werk, ondernemerschap en levenslang leren.

De strategie heeft drie prioritaire gebieden:

- bevordering van de werkgelegenheid voor jongeren en ondernemerschap;
- bevordering van gelijkheid en gender-gelijkheid;
- vergemakkelijking van de overgang naar een groene economie en duurzame samenlevingen.

<http://www.unevoc.unesco.org/go.php?q=New UNESCO TVET Strategy adopted>

2 Global Education Monitoring Report

6 september 2016

Dit rapport schetst de vooruitgang ten overstaan van de Sustainable Development Goals (SDG's) 2030. Het is duidelijk dat onderwijs grondig moet hervormd worden, indien men de doelen wil bereiken.

Het is van belang dat onderwijs inzet op milieu. Mensen moeten uitgerust worden met de nodige vaardigheden en kennis om de transitie naar groenere industrie te ondersteunen, en oplossingen te bieden voor milieuproblemen. Onderwijs moet dus ook buiten de schoolmuren plaats vinden. Onderwijs moet ook zorg dragen voor minderheidsculturen en -talen.

Het is duidelijk dat ongelijkheid in onderwijs het risico op geweld en conflict verhoogt. Het rapport roept regeringen op om ongelijkheid onderwijs ernstig aan te pakken, en om ongelijkheid op te sporen door rechtstreeks families te bevragen.

Het rapport benadrukt dat de SDG agenda een oproep inhoudt voor onderwijsministers en andere onderwijsactoren om samen te werken met andere sectoren.

[Het rapport](#)

TIMSS

Trends in International Mathematics and Science Study

29 november 2016

Het TIMSS-onderzoek wordt gecoördineerd door het IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement). Het bekijkt om de vier jaar de prestaties van leerlingen in wiskunde en wetenschappen in onderwijssystemen over de hele wereld. Er worden toetsen afgenomen voor leerlingen die respectievelijk 4 of 8 jaar formele scholing gehad hebben. Vlaanderen nam in 2015 deel met een representatieve steekproef van leerlingen uit het vierde leerjaar lager onderwijs (5400 leerlingen, 153 scholen).

Voor wiskunde behoudt Vlaanderen zijn sterke score; voor wiskunde bevindt Vlaanderen zich net onder de Aziatische landen; binnen Europa doen enkel Noord-Ierland en Rusland beter.

Voor wetenschappen halen de leerlingen een middelmatige score, met een resultaat dat stabiel is ten opzichte van vorige jaren.

Bijna alle leerlingen halen het basisniveau voor wiskunde en wetenschappen; het aantal toppers is relatief klein.

Zowel de thuistaal als de socio-economische thuissituatie vertonen een significante samenhang met de prestaties in wiskunde en wetenschappen.

Het door Vlaamse leerlingen gerapporteerde leerplezier staat in contrast met hun prestaties (niet graag wiskunde, liever wereldoriëntatie).

[De resultaten](#)